

Съдържание

1. Собственост и управление	5
2. База за изготвяне на консолидирания финансов отчет	5
3. Значими счетоводни политики.....	6
4. Имоти, машини и оборудване	22
5. Нематериални активи.....	22
6. Репутация	23
7. Групова структура.....	24
8. Неконтролиращо участие	24
9. Инвестиционни имоти	24
10.1 Материални запаси.....	24
10.2 Биологични активи.....	25
11. Търговски вземания	25
12. Предоставени заеми	25
13. Други текущи вземания и предплатени разходи	25
14. Пари и парични еквиваленти	26
15. Собствен капитал	26
16. Отсрочени данъчни активи и пасиви Признати отсрочени данъчни активи и пасиви.....	27
17. Дългосрочни задължения към персонала.....	28
18. Разсрочен доход от финансиране.....	28
19. Банкови заеми.....	29
20. Търговски задължения.....	29
21. Задължения за данъци.....	29
22. Задължения към персонала и за социално осигуряване.....	30
23. Други текущи задължения.....	30
24. Приходи от договори с клиенти	30
25. Други приходи от дейността	30
26. Капитализирани собствени разходи	30
27. Разходи за материали	31
28. Разходи за външни услуги	31
29. Разходи за персонала	31
30. Други разходи.....	31
31. Финансови приходи и разходи.....	32
32. Разходи за данъци	32
33. Финансови инструменти.....	32
34. Сделки със свързани предприятия.....	35
35. Условни задължения	37
36. Събития след отчетната дата	37

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЗАВЪРШВАЩ НА 31 ДЕКЕМВРИ 2022

---

1. Собственост и управление

„Градус“ АД гр. Стара Загора е учредено на 28 ноември 2017 г.

Адрес на управление: гр. Стара Загора, кв. „Индустиален“, Птицекланица „Градус“
Булстат: 204882907

Собственост и управление

„Градус“ АД е публично дружество съгласно Закона за публично предлагане на ценни книжа. Акционери на Дружеството към 31.12.2022г. са:

- Лука Ангелов Ангелов 40,77% от капитала
- Иван Ангелов Ангелов 20,68% от капитала
- Ангел Иванов Ангелов 20,68% от капитала
- Юридически лица 15,86% от капитала
- Индивидуални акционери 2,01% от капитала

Органи на управление на Дружеството

- Общо събрание на акционерите
- Съвет на директорите

Съветът на директорите:

Към 31.12.2022г., съветът на директорите се състои от трима (3) членове в състав:

Лука Ангелов Ангелов – Председател на Съвета на директорите на „Градус“ АД
Иван Ангелов Ангелов – Член на Съвета на директорите и Изпълнителен директор на „Градус“ АД
Георги Александров Бабев - Член на Съвета на директорите на „Градус“ АД

Одитен комитет:

Одитният комитет подпомага работата на Съвета на директорите, има роля на лица, натоварени с общо управление, които извършват мониторинг и надзор над вътрешната контролна система, управлението на риска и системата на финансово отчитане на дружеството.

Одитният комитет е в състав:

- Добри Светозаров Симеонов – Председател на Одитния комитет;
- Петя Радославова Панова – член на Одитния комитет;
- Георги Александров Бабев – член на Одитния комитет.

2. База за изготвяне на консолидирания финансов отчет

Консолидираният финансов отчет е изготвен в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), приети от Европейския Съюз (ЕС). Консолидираният финансов отчет е изготвен при спазване принципа на действащото предприятие, текущото начисляване и историческата цена, с изключение на имоти, съоръжения, машини и оборудване, които се отчитат по модела на преоценената стойност в МСС 16 „Имоти, машини и съоръжения“, инвестиционни имоти, които се отчитат по справедлива стойност според МСС 40 „Инвестиционни имоти“ и биологични активи, които се отчитат по справедлива стойност според МСС 41 „Земеделие“.

Функционална валута и валута на представяне

Съгласно изискванията на българското законодателство, Групата води счетоводство и изготвя консолидираните си финансови отчети в националната парична единица на Република България - български лев, който от 1 януари 1999 е с фиксиран курс към еврото в съотношение 1 евро = 1.95583 лева.

Настоящият консолидиран финансов отчет е изготвен в хиляди лева (хил. лв.).

Сравнителни данни

Групата представя сравнителна информация в този финансов отчет за една предходна година. Когато е необходимо, сравнителните данни се рекласифицират (и преизчисляват), за да се постигне съпоставимост спрямо промени в представянето в текущата година.

3. Значими счетоводни политики

(а) Сделки в чуждестранна валута

Операциите с чуждестранна валута се отчитат във функционалната валута по обменния курс, приложим в деня на извършване на сделката. Парични активи и пасиви, деноминирани в чуждестранна валута, се отчитат във функционалната валута по заключителния курс в деня на изготвяне на отчета за финансовото състояние. Печалба или загуба от курсови разлики, произтичащи от парични позиции, е разликата между амортизираната стойност във функционална валута в началото на периода, коригирана с ефективната лихва и плащанията през периода и амортизираната стойност в чуждестранна валута превалутуирана по курса в края на периода.

Непарични активи и пасиви деноминирани в чуждестранни валути, които се отчитат по справедлива стойност, се превръщат във функционалната валута по курса на датата, към която е определена справедливата стойност. Непарични активи и пасиви в чуждестранна валута, които се оценяват по историческа цена, се превалутират във функционалната валута по курса на датата на сделката. Курсови разлики, възникващи от превалутирането във функционалната валута се отчитат в печалби и загуби, освен разлики, възникващи от превалутирането във функционалната валута на капиталови инструменти на разположение за продажба, или отговарящи на условията хеджинги на паричен поток, които се признават в друг всеобхватен доход (ако има такива).

(б) Имоти, машини, съоръжения и оборудване

(i) Признаване и оценка

Първоначално признаване

Имотите, машините, съоръженията и оборудването се оценяват първоначално по цена на придобиване, която включва разходите, пряко свързани с придобиването на актива. Цената на придобиване включва покупната цена, включително мита и невъзстановими данъци върху покупката, както и всички други разходи, пряко отнасящи се до привеждане на актива до местоположение и състояние необходими за неговата експлоатация по начина предвиден от ръководството. Стойността на активите придобити по стопански начин включва направените разходи за материали, директно вложен труд и съответната пропорционална част от непреките производствени разходи; разходите пряко отнасящи се до привеждане на актива до местоположение и състояние необходими за неговата експлоатация; първоначална приблизителна оценка на разходите за демонтаж и преместване на актива и за възстановяване на площадката, на която е разположен актива и капитализирани разходи за лихви. Закупен софтуер, без който е невъзможно функционирането на закупено оборудване, се капитализира като част от това оборудване. Когато в имотите, машините, съоръженията и оборудването се съдържат компоненти с различна продължителност на полезен живот, те се отчитат отделно.

Последваща оценка

Дълготрайните материални активи след тяхното първоначално придобиване се отчитат по модела на преоценената стойност по МСС 16. Справедливата стойност на дълготрайните материални активи се определя на базата на пазарни доказателства, представени в доклад, изготвен от одобрен лицензиран оценител. Преоценка се предвижда да се извършва на всеки 3 години. Когато справедливата стойност се промени значително за по-кратък период от време, преоценката може да се прави по-често, за да се гарантира, че тяхната балансова стойност към съответната отчетна дата не се различава съществено от справедливата им стойност. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от Групата на “имоти, машини и оборудване” се определят чрез сравняването на възнаграждението, на което Групата очаква да има право (приходите от продажбата) и балансовата стойност на актива към датата, на която получателят получава контрол върху него. Те се посочват нетно, към “други доходи от дейността, нетно” на лицевата страна на отчета за всеобхватния доход. Когато преоценените активи се продадат или отпишат по друга причина, сумите, включени в преоценен резерв, се рекласифицират в неразпределена печалба или загуба.

Последващи разходи

Възникнали последващи разходи, за да се подмени част от актив от имотите, машините, съоръженията и оборудването, се капитализират в балансовата стойност на съответния актив, само когато е вероятно предприятието да получи в бъдеще икономически ползи, свързани с тази част от актива и разходите могат да бъдат оценени надеждно. Текущи ремонти и поддръжка се признават като разход при възникването им.

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЗАВЪРШВАЩ НА 31 ДЕКЕМВРИ 2022

(ii) Амортизация

Имоти, машини, съоръжения и оборудване се амортизират от датата, на която са инсталирани и са готови за употреба, или за придобитите по стопански начин, от датата на която актива е завършен и е готов за употреба. Амортизацията се признава до размера на първоначалната стойност на актива минус очакваната остатъчна стойност на актива на база линейния метод въз основа на очаквания полезен живот на всеки един компонент от имоти, машини, съоръжения и оборудване. Амортизацията се отчита в печалби и загуби, освен ако не се включва в отчетната стойност на друг актив. Амортизация на придобити активи при условията на лизинг се начислява за по-късия измежду срока на договора и техния полезен живот, освен в случаите, когато е почти сигурно придобиването на собствеността върху тях до края на срока на договора. Земята не се амортизира. Приетите амортизационни норми са както следва:

	2022	2021
	годишна	годишна
	аморт.норма в %	аморт.норма в %
Сгради и съоръжения	1.5	1.5
Машини и оборудване	8	8
Транспортни средства	10	10
Компютърно оборудване	33.3	33.3
Стопански инвентар	10	10
Други дълготрайни активи	4 – 10	4 – 10

Методите на амортизация, полезният живот и остатъчните стойности (ако не са незначителни) се преразглеждат към всяка дата на изготвяне на консолидирания финансов отчет.

(в) Нематериални активи

(i) Репутация

Репутацията представлява надвишаването на цената на придобиване (предоставеното възнаграждение) над справедливата стойност на дела на Групата в нетните разграничими активи на придобитото дружество към датата на придобиването (бизнес комбинацията).

Репутацията, възникнала при придобиване на дъщерно предприятие се представя в консолидирания отчет за финансовото състояние в Групата на “нематериалните активи”.

В консолидирания финансов отчет първоначално се оценява по цена на придобиване (себестойност), а последващо - по цена на придобиване минус натрупаните загуби от обезценки. Репутацията не се амортизира.

(ii) Нематериални активи, различни от репутация

Нематериалните активи представляват търговски марки, лицензи, софтуер и други нематериални активи. Нематериалните активи, придобити от дъщерните Дружества, имащи ограничен полезен живот, са представени по цена на придобиване, намалена с натрупана амортизация и загуби от обезценки.

Балансовата стойност на нематериалните активи подлежи на преглед за обезценка, когато са налице събития или промени в обстоятелствата, които посочват, че балансовата стойност би могла да надвишава възстановимата им стойност. Тогава обезценката се включва като разход за амортизации в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината). Нематериалните активи се отписват от консолидирания отчет за финансовото състояние, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат.

Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от Групата на “нематериалните активи” се определят чрез сравняването на възнаграждението, на което Групата очаква да има право (приходите от продажбата) и балансовата стойност на актива към датата, на която получателят получава контрол върху него. Те се посочват нетно, към “други доходи от дейността, нетно” на лицевата страна на консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

(iii) Последващи разходи

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЗАВЪРШВАЩ НА 31 ДЕКЕМВРИ 2022

Последващи разходи се капитализират само когато увеличават бъдещата икономическа полза от специфичния актив, за който се отнасят. Всички останали разходи, включително разходи за вътрешно генерирани репутация и търговски марки, се признават като разход в момента на тяхното възникване.

(iv) Амортизация

Нематериалните активи, различни от репутация и търговски марки, се амортизират на база линейния метод в печалби и загуби въз основа на очаквания срок на полезния им живот от датата, на която са готови за употреба.

	2022	2021
	годишна	годишна
	аморт. норма в %	аморт. норма в %
Права върху интелектуална собственост	15	15
Права върху индустриална собственост	15	15
Други нематериални активи	6,67 - 33,3	6,67 – 33,3

Методите на амортизация, полезния живот и остатъчните стойности се преразглеждат към всяка дата на изготвяне на финансов отчет.

(г) Инвестиции

Дългосрочните инвестиции, представляващи инвестиции във финансови инструменти, са представени в консолидирания финансов отчет по цена на придобиване, която представлява:

- справедливата стойност на възнаграждението, което е платено за придобиване на дялове и/или
- стойността на внесеня паричен дружествен дял и/или
- стойността на апортираните дялове срещу издадените акции, която стойност е определена от назначени от съда оценители, вкл. преките разходи по придобиването на инвестицията, намалена със загубите от обезценка.

Притежаваните от Групата инвестиции във финансови инструменти подлежат на преглед за обезценка. При установяване на условия и индикатори за обезценка, същата се изчислява като разлика при съпоставянето на балансовата стойност спрямо възстановимата стойност на инвестицията и тя се признава в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината). В случаите на последващо възстановяване на обезценка то се признава в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Тези инвестиции не се търгуват на фондовата борса. Това обстоятелство не дава възможност да се осигурят котировки на пазарни цени на активен пазар, които да изразяват достатъчно достоверно справедливата стойност на тези акции.

Инвестициите се отписват, когато се прехвърлят правата, които произтичат от тях, на други лица при настъпването на правните основания за това и по този начин се загубва контрола върху стопанските изгоди от инвестициите.

(д) Инвестиционни имоти

Инвестиционните имоти са имоти държани за отдаване под наем и/или за капиталово натрупване. Инвестиционните имоти първоначално се признават по цена на придобиване, заедно с всички свързани разходи. При последващо оценяване се прилага модела на справедливата стойност според МСС 40 „Инвестиционни имоти“. Печалби или загуби, възникващи от промяна в справедливата стойност се включват в печалбата или загубата в периода в който възникват.

Инвестиционен имот се отписва при продажба или когато не се използва или не се очакват бъдещи икономически ползи от продажбата му. Всяка печалба или загуба от отписването на имота се признава в печалбата или загубата за текущия период. Те се посочват нетно, към статията “други доходи от дейността, нетно” в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината). Трансфер от и към “инвестиционни имоти” се прави, когато има промяна във функционалното предназначение и употребата на даден имот. В случай на прехвърляне от “инвестиционни имоти” към “имоти за използване в собствената дейност” активът се завежда в новата си група по намерена историческа цена, която представлява справедливата му стойност към датата на прехвърлянето. Обратно, когато от “имоти за използване в собствената дейност” има прехвърляне към “инвестиционни имоти”, активът се оценява по справедливата му стойност към датата на прехвърлянето, като разликата до балансовата му стойност се представя като

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЗАВЪРШВАЩ НА 31 ДЕКЕМВРИ 2022

компонент на консолидирания отчет за всеобхватния доход.

(е) Материални запаси

Материалните запаси се отчитат по по-ниската от тяхната себестойност и нетна реализуема стойност. Себестойността на материалните запаси се отчита на принципа на средно претеглена цена за материали и незавършено производство, и включва разходи за придобиване на материалните запаси, разходите за производство или преработка, както и всички други разходи отнасящи се до привеждането на материалните запаси до тяхното текущо местоположение и състояние. В случая на произведена продукция, себестойността също така включва разходи за труд, социални осигуровки и разходи за амортизация и други общопроизводствени разходи, разпределени на база нормален производствен капацитет.

Нетната реализуема стойност представлява предполагаемата продажна цена в нормалния ход на стопанската дейност, намалена с приблизително оценените разходи по завършване на производствения цикъл и тези, които са необходими за осъществяване на продажбата.

(ж) Биологични активи

Предприятието признава биологичен актив или земеделска продукция, когато и само когато:

- а) предприятието контролира актива в резултат от предишно събитие;
- б) вероятно е предприятието да получи бъдещи икономически ползи, свързани с актива и
- в) справедливата стойност или себестойността на актива може да бъде надеждно определена.

Биологичният актив се оценява при първоначалното признаване и към датата на всеки баланс по справедлива стойност, намалена с разходите за продажба.

Печалба или загуба, възникнали при първоначалното признаване на биологичния актив по справедлива стойност, намалена с разходите за продажба и от промяна на справедливата стойност, намалена с разходите за продажба на биологичния актив, се включват в печалбата или загубата за периода, в който са възникнали.

Безвъзмездните средства, предоставени от държавата свързани с биологичен актив се признават в печалбата или загубата единствено, когато стане възможно получаването на тези безвъзмездни средства.

(з) Обезценка на нефинансови активи

Отчетните стойности на нефинансовите активи на Групата, различни от материални запаси и отсрочени данъчни активи, се преглеждат към всяка отчетна дата с цел да се определи дали има признаци за обезценка. В случай, че съществуват такива признаци, се прави приблизителна оценка на възстановимата стойност на актива. Загуба от обезценка се признава в случай че балансовата стойност на един актив или обект, генериращ парични потоци (ОГПП), част от която е той, превишава неговата възстановима стойност.

Възстановимата стойност на актив или ОГПП, е по-високата от неговата стойност в употреба и справедливата му стойност, намалена с разхода по продажба. При оценката на стойността в употреба, бъдещите парични потоци се дисконтират до сегашната им стойност, като се прилага дисконтов процент преди данъци, отразяващ текущите оценки за пазара, цената на парите във времето и риска специфичен за актива или за ОГПП.

За целта на теста за обезценка, активи, които не могат да бъдат тествани индивидуално, се групират заедно в най-малката възможна група активи, генерираща парични постъпления от продължаваща употреба, които са в голяма степен независими от паричните постъпления от други активи или ОГПП.

Загуби от обезценка се признават в печалби и загуби. Загуби от обезценка признати за ОГПП се разпределят така, че да намалят отчетните стойности на активите в обекта пропорционално.

Загуба от обезценка се възстановява само до такава степен, че балансовата стойност на актива не надвишава балансовата стойност, която би била определена, след приспадане на амортизация, ако загуба от обезценка не е била признавана.

(и) Търговски и други вземания

Търговските вземания представляват безусловно право на Групата да получи възнаграждение по договори с клиенти и други контрагенти.

Първоначално оценяване

Търговските вземания се представят и отчитат първоначално по справедлива стойност на база цената на сделката, която стойност е обичайно равна на фактурната им стойност, освен ако те съдържат съществен финансиращ компонент, който не се начислява допълнително. В този случай те се признават по сегашната им стойност, определена при дисконтова норма в размер на лихвен процент, преценен за присъщ на длъжника.

Последващо оценяване

Групата държи търговските вземания единствено с цел събиране на договорни парични потоци и ги оценява последващо по амортизирана стойност, намалена с размера на натрупаната обезценка за очаквани кредитни загуби.

Обезценка

Групата прилага модела на очакваните кредитни загуби за целия срок на всички търговски вземания, използвайки опростения подход, допускан от МСФО 9. Очакваната кредитна загуба от вземанията се представя в „Обезценка на активи“ в отчета за всеобхватния доход.

(й) Парични средства и парични еквиваленти

Паричните средства включват касовите наличности и наличностите по разплащателните сметки, а паричните еквиваленти - депозити в банки с оригинален матуритет до три месеца и средствата на депозитите с по-дълъг матуритет, които са свободно разполагаеми за Групата съгласно условията на договореностите с банките по време на депозита.

Последващо оценяване

Паричните средства и еквиваленти в банки се представят последващо по амортизирана стойност намалена с натрупаната обезценка за очаквани кредитни загуби.

За целите на изготвянето на отчета за паричните потоци:

- паричните постъпления от клиенти и паричните плащания към доставчици се представят брутно, с включен ДДС (20%);
- получените лихви по разплащателни сметки са представени в оперативна дейност;
- платеният ДДС по покупки на дълготрайни активи се представя на ред “плащания към доставчици” към паричните потоци от оперативна дейност, доколкото той участва и се възстановява заедно и в оперативните потоци на Групата за съответния период (месец).

(к) Финансови инструменти

Финансов инструмент е всеки договор, който поражда едновременно както финансов актив в едно предприятие, така и финансов пасив или инструмент на собствения капитал в друго предприятие.

Финансови активи

Първоначално признаване, класификация и оценяване

При първоначалното им признаване финансовите активи се класифицират в три групи, според които те впоследствие се оценяват по амортизирана стойност, по справедлива стойност през другия всеобхватен доход и по справедлива стойност през печалбата или загубата.

Групата първоначално оценява финансовите активи по справедлива стойност, а в случай на финансови активи, които не се отчитат по справедлива стойност в печалбата или загубата, се добавят преките разходи по сделката. Изключение са търговските вземания, които не съдържат съществен компонент на финансиране - те се оценяват на база цената на сделката, определена съгласно МСФО 15.

Покупките или продажбите на финансови активи, чиито условия изискват доставка на активите в рамките на даден период от време, установен обикновено с нормативна разпоредба или действаща практика на съответния пазар (редовни покупки), се признават на датата на търгуване (сделката), т.е. на датата, на която Групата се е ангажирала да закупи или продаде актива.

Класификацията на финансовите активи при първоначалното им признаване зависи от характеристиките на договорните парични потоци на съответния финансов актив и бизнес модела на Групата за неговото управление. За да бъде класифициран и оценяван по амортизирана стойност или по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, условията на даден финансов актив трябва да пораждат парични потоци, които представляват "само плащания по главницата и лихвата (СПГЛ)" по неиздължената сума на главницата. За целта се извършва анализ чрез тест на СПГЛ на нивото на инструмента. Бизнес моделът на Групата за управление на финансовите активи отразява начина, по който Групата управлява финансовите си активи за генериране на парични потоци. Бизнес моделът определя дали паричните потоци са резултат от събирането на договорни парични потоци, на продажба на финансовите активи, или и двете.

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЗАВЪРШВАЩ НА 31 ДЕКЕМВРИ 2022

Последващо оценяване

За целите на последващото оценяване финансовите активи са класифицирани в четири категории:

- Финансови активи по амортизирана стойност (дългови инструменти)
- Финансови активи по справедлива стойност през другия всеобхватен доход с "рециклиране" на кумулативните печалби или загуби (дългови инструменти)
- Финансови активи по справедлива стойност през другия всеобхватен доход без "рециклиране" на кумулативните печалби и загуби (капиталови инструменти)
- Финансови активи по справедлива стойност в печалбата или загубата (дългови и капиталови инструменти).

Класификационни групи

Финансови активи по амортизирана стойност (дългови инструменти)

Групата оценява финансовите активи по амортизирана стойност, когато са удовлетворени и двете условия по-долу:

- финансовият актив се държи и използва в рамките на бизнес модел, имащ за цел неговото държане с оглед получаване на договорните парични потоци от него, и
- условията на договора за финансовия актив пораждат парични потоци на конкретни дати, които представляват само плащания по главницата и лихвите върху неиздължената сума на главницата.

Финансовите активи по амортизирана стойност впоследствие се оценяват на база метода на ефективния лихвен процент. Те подлежат на обезценка. Печалбите и загубите се признават в отчета за всеобхватния доход.

Финансовите активи по амортизирана стойност на Групата включват: парични средства и еквиваленти в банки, търговски вземания, заеми към свързани лица и заеми към трети лица.

Финансови активи по справедлива стойност през другия всеобхватен доход (дългови или капиталови инструменти)

Групата няма такива активи.

Финансови активи по справедлива стойност през печалбата или загубата

Групата няма такива активи.

Отписване

Финансов актив (или, когато е приложимо, част от финансов актив или част от група от сходни финансови активи) се отписва от отчета за финансовото състояние на Групата, когато:

- правата за получаване на паричните потоци от актива са изтекли, или
- правата за получаване на парични потоци от актива са прехвърлени или Групата е поело задължението да плати напълно получените парични потоци, без съществена забава, към трета страна чрез споразумение за прехвърляне; при което: или а) Групата е прехвърлила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху актива; или б) Групата нито е прехвърлила, нито е запазила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху актива, но не е запазило контрола върху него.

Когато Групата е прехвърлила правата си за получаване на парични потоци от актива или е встъпила в споразумение за прехвърляне, тя прави оценка на това дали и до каква степен е запазила рисковете и ползите от собствеността. Когато Групата нито е прехвърлила, нито е запазила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху финансовия актив, нито е прехвърлила контрола върху него, тя продължава да признава прехвърления актив до степента на продължаващото си участие в него. В този случай Групата признава и свързаното с това задължение. Прехвърленият актив и свързаното задължение се оценяват на база, която отразява правата и задълженията, които Групата е запазила.

Продължаващо участие, което е под формата на гаранция върху прехвърления актив, се оценява по по-ниската от: първоначалната балансова стойност на актива и максималната сума на възнаграждението, което може да се изиска Групата да изплати.

Очаквана кредитна загуба от финансови активи

Групата признава коректив (провизия за обезценка) за очаквани кредитни загуби за всички дългови инструменти, които не се отчитат по справедлива стойност през печалбата или загубата. Очакваните кредитни загуби се изчисляват като разлика между договорните парични потоци, дължими съгласно условията на договора, и всички парични потоци, които Групата очаква да получи, дисконтирани с първоначалния ефективен лихвен процент. Очакваните парични потоци включват и паричните потоци от продажбата на държаното обезпечение или други кредитни подобрения, които представляват неразделна част от условията на договора.

За изчислението на очакваните кредитни загуби по предоставени заеми на свързани и трети лица и паричните средства и еквиваленти в банки, Групата прилага общия подход за обезценка, определен от МСФО 9. Съгласно този подход Групата прилага "трестепенен" модел за обезценка въз основа на промени спрямо

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЗАВЪРШВАЩ НА 31 ДЕКЕМВРИ 2022

първоначалното признаване на кредитното качество на финансовия инструмент.

Очакваните кредитни загуби се признават на две фази:

а. Финансов актив, който не е кредитно обезценен при първоначалното му възникване/придобиване, се класифицира във фаза 1. От първоначалното му признаване неговият кредитен риск и качества са обект на непрекъснато наблюдение и анализи. Очакваните кредитни загуби на финансовите активи, класифицирани във Фаза 1, се определят на база на очакваните кредитни загуби, които са резултат от възможни събития на неизпълнение, които биха могли да настъпят в рамките на следващите 12 месеца от живота на съответния актив (12-месечни очаквани кредитни загуби за инструмента).

б. В случаите, когато след първоначалното признаване на финансов актив, кредитният му риск нарасне значително и в резултат от това неговите качества се влошат, той се класифицира във фаза 2.

Очакваните кредитни загуби на финансовите активи, класифицирани във фаза 2 се определят за целия оставащ живот (срок) на съответния актив (очаквани кредитни загуби за целия живот на инструмента).

Ръководството на Групата е разработило политика и комплекс от критерии за анализ, установяване и оценка настъпване на състояние на „значително нарастване на кредитния риск”.

В случаите, когато кредитният риск на финансов актив нарасне до ниво, което индикира, че има настъпило събитие на неизпълнение, финансовият актив се счита за обезценен и той се класифицира във фаза 3. На този етап се установяват и изчисляват понесените загуби по съответния актив за целия му оставащ живот (срок). Групата коригира очакваните кредитни загуби, определени на база исторически данни, с прогнозни макроикономически показатели, за които е установено, че има корелация и се очаква да окажат влияние върху размера на очакваните кредитни загуби в бъдеще.

За изчисляване на очакваните кредитни загуби на търговските вземания, активите по договори с клиенти и лизингови вземания Групата прилага опростен подход за изчисление на очаквани кредитни загуби и не проследява последващите промени в кредитния им риск. При този подход тя признава коректив (провизия за обезценка) въз основа на очакваната кредитна загуба за целия срок на вземанията към всяка отчетна дата.

Финансови пасиви

Първоначално признаване, класификация и оценяване

При първоначално им признаване финансовите пасиви се класифицират като такива по справедлива стойност в печалбата или загубата, или като заеми и привлечени средства, търговски и други задължения.

Първоначално всички финансови пасиви се признават по справедлива стойност, а в случая на заеми и привлечени средства и търговски и други задължения, нетно от пряко свързаните разходи по сделката.

Финансовите пасиви на Групата включват търговски и други задължения, заеми, задължения по лизинг и други привлечени средства.

Последващо оценяване

Последващото оценяване на финансовите пасиви зависи от тяхната класификация.

Класификационни групи

Финансови пасиви, отчитани по справедлива стойност през печалбата или загубата

Групата няма такива пасиви.

Получени заеми и други привлечени средства

След първоначалното им признаване, Групата оценява лихвоносните заеми и привлечени средства по амортизирана стойност, чрез метода на ефективния лихвен процент. Печалбите и загубите се признават в отчета за всеобхватния доход, когато съответният финансов пасив се отписва, както и чрез амортизацията на база ефективен лихвен процент.

Амортизираната стойност се изчислява като се вземат под внимание каквито и да било дисконти или премии при придобиването, както и такси или разходи, които представляват неразделна част от ефективния лихвен процент. Амортизацията се включва като “финансов разход” в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Отписване

Финансовите пасиви се отписват, когато задължението бъде погасено, или прекратено, или изтече. Когато съществуващ финансов пасив бъде заменен с друг от същия кредитодател при по същество различни условия, или условията на съществуващ пасив бъдат съществено променени, тази размяна или модификация се третира като отписване на първоначалния пасив и признаване на нов. Разликата в съответните балансови суми се признава в отчета за всеобхватния доход.

Компенсирание на финансови инструменти

Финансовите активи и финансовите пасиви се компенсират и в отчета за финансовото състояние се отразява нетната сума, ако съществува приложимо законно право за компенсиране на признатите суми и ако е налице намерение за уреждане на нетна основа, или за едновременно реализиране на активите и уреждане на пасивите.

Това изискване произтича от идеята на реалната стопанска същност на отношенията на Групата с даден контрагент, че при едновременното съществуване на тези две изисквания очакваният фактически бъдещ паричен поток и ползи от тези разчети за предприятието е нетният поток, т.е. нетната сума отразява реалното право или задължение на Групата от тези финансови инструменти - при всички обстоятелства да получи или плати единствено и само нетната сума. Ако не са налице едновременно и двете условия се приема, че правата и задълженията на Групата по повод тези насрещни разчети (финансови инструменти) не се изчерпват при всички ситуации само и единствено с получаването или плащането на нетната сума.

Политиката за нетиране е свързана и с оценката, представянето и управлението на реалния кредитен и ликвиден риск, свързан с тези насрещни разчети.

Критериите, които се прилагат за установяване на "наличие на текущо и правно приложимо право за нетиране" са:

да не зависи от бъдещо събитие, т.е. да не е приложимо само при настъпване на някакво бъдещо събитие; да бъде възможно за упражняване и защитимо с правни способности в хода на (кумулятивно):

- обичайната дейност,
- в случай на неизпълнение/просрочие, и
- в случай на неплатежоспособност или несъстоятелност.

Приложимостта на критериите се оценява спрямо изискванията на българското законодателство и установените договорености между страните. Условието за "наличие на текущо и правно приложимо право за нетиране" винаги и задължително се оценява заедно с второ условие - за "задължително намерение за уреждане на тези разчети на нетна база".

(л) Лихвоносни заеми и други предоставени финансови ресурси

Всички заеми и други предоставени финансови ресурси се представят първоначално по цена на придобиване, която се приема за справедлива стойност на предоставеното по сделката, нетно от преките разходи, свързани с тези заеми и предоставени ресурси. След първоначалното им признаване лихвоносните заеми и други предоставени ресурси последващо се оценяват и представят в отчета за финансово състояние по амортизирана стойност, определена чрез прилагане на метода на ефективната лихва. Амортизираната стойност е изчислена като са взети предвид всички видове такси, комисионни и други суми, свързани с тези заеми. Печалбите и загубите се признават в отчета за всеобхватния доход като финансови приходи или разходи през периода на амортизация.

Приходите от лихви се признават в съответствие с фазата, в който е класифициран съответният заем или друго вземане по предоставен финансов ресурс на база метода на ефективния лихвен процент.

(м) Търговски и други задължения

Търговските и другите текущи задължения в отчета за финансово състояние се представят по цена на придобиване, която се приема за справедливата стойност на сделката и ще бъде изплатена в бъдеще срещу получените стоки и услуги. В случаите на разсрочени плащания над обичайния кредитен срок, при които не е предвидено допълнително плащане на лихва или лихвата значително се различава от обичайния пазарен лихвен процент, задълженията се оценяват първоначално по тяхната справедлива стойност на база сегашната им стойност при дисконтова норма, присъща за Групата, а последващо – по амортизирана стойност.

(н) Доходи на персонала

(i) Планове с дефинирани вноски

План с дефинирани вноски е план за доходи след напускане, според който дружество плаща вноски на друго лице и няма никакви правни или конструктивни задължения да плаща допълнителни суми след това. Правителството на България носи отговорността за осигуряването на пенсии по планове за дефинирани вноски в България. Задълженията за превеждане на вноски по плановете за пенсиониране с дефинирани вноски, се признават като разходи за персонала в печалби и загуби текущо. Вноските по план с дефинирани вноски, които са дължими повече от 12 месеца след края на периода на предоставяне на услугите от служителите, се дисконтират до настоящата им стойност.

(ii) Планове с дефинирани доходи

План с дефинирани доходи е план за доходи след напускане, различен от план с дефинирани вноски. Нетното задължение на Групата за планове с дефинирани доходи се изчислява като се прогнозира сумата на бъдещите доходи, които служителите са придобили в замяна на своите услуги в текущия и предходни периоди; и този доход се дисконтира, за да се определи неговата настояща стойност.

Групата има задължение за изплащане на доход при напускане на тези свои служители, които се пенсионират в съответствие с изискванията на чл. 222, § 3 от Кодекса на Труда (КТ) в България. Съобразно тези разпоредби на КТ, при прекратяване на трудовия договор на служител придобил право на пенсия, работодателят му изплаща обезщетение в размер на 2 месечни брутни работни заплати. В случай, че работникът или служителят има натрупан стаж от 10 и повече години към датата на пенсиониране, обезщетението е в размер на 6 месечни брутни работни заплати. Към датата на отчета ръководството оценява приблизителния размер на потенциалните разходи за всички служители чрез използването на метода на прогнозните кредитни единици.

(iii) Доходи при прекратяване

Доходи при прекратяване се признават като разход, когато Групата се е ангажирала ясно, без реална възможност за отказ, с официален подробен план, с който или да прекрати работни отношения преди нормалната дата на пенсиониране, или да предостави обезщетения при прекратяване, в резултат на предложение, направено за насърчаване на доброволното напускане. Доходи при прекратяване за доброволно напускане са признати като разход, ако Групата е отправило официално предложение за доброволно прекратяване, и е вероятно, че офертата ще бъде приета, а броят на приелите може да се оцени надеждно. Ако обезщетения се дължат за повече от 12 месеца след края на отчетния период, те се дисконтират до тяхната настояща стойност.

(iv) Краткосрочни доходи на наети лица

Задължения за краткосрочните доходи на наети лица се оценяват на недисконтирана база и са отчетени като разход когато свързаните с тях услуги се предоставят. Пасив се признава за сумата която се очаква да бъде изплатена по краткосрочен бонус в пари или планове за разпределение на печалбата, ако Групата има правно или конструктивно задължение да заплати тази сума като резултат от минали услуги, предоставени от служител, и задължението може да се оцени надеждно. Групата признава като задължение недисконтираната сума на оценените разходи по платен годишен отпуск, очаквани да бъдат заплатени на служителите в замяна на труда им за изминалия отчетен период.

(o) Провизии

Провизия се признава в случаите, когато Групата в резултат от минали събития има правно или конструктивно задължение, което е надеждно измеримо, и е вероятно погасяването му да се осъществи за сметка на изходящ поток от икономически ползи. Провизиите се определят чрез дисконтиране на очаквани бъдещи парични потоци с лихвен процент преди данъци, който отразява текущата пазарна стойност на парите във времето и рисковете, специфични за задължението. Олихвяването на дисконтираната стойност се признава като финансов разход.

Обременяващи договори

Провизия за обременяващи договори се признава, когато очакваните ползи за Групата от договора са по-ниски от неизбежните разходи за изпълнение на задълженията по договора. Тази провизия се оценява по настоящата стойност на по-ниското от очакваните разходи за прекратяване на договора и очакваните нетни разходи за продължаване на договора. Преди установяване на провизията, Групата признава загуба от обезценка на активи, свързани с този договор.

(п) Приходи

Признаване на приходи по договори с клиенти

Обичайните приходи на Групата са от следните дейности: продажба на продукцията, стоки и услуги. Приходите в Групата се признават, когато контролът върху обещаните в договора с клиента стоки и/или услуги се прехвърли на клиента. Контролът се прехвърля на клиента при удовлетворяване на задълженията за изпълнение по договора чрез прехвърляне на обещаните стоки и/или предоставяне на обещаните услуги.

Оценка на договор с клиент

Договор с клиент е налице, когато:

- Страните са одобрили договора;
- Правата на всяка една от страните могат да се идентифицират;
- Условието за плащане могат да се идентифицират;
- Договорът има търговско съдържание;
- Събирането на възнаграждението е вероятно след като стоките и услугите са прехвърлени.

Договор, за който някой от горепосочените критерии все още не е изпълнен, подлежи на нова оценка всеки отчетен период. Получените възнаграждения по такъв договор се признават като задължение (пасив по договор) в отчета за финансовото състояние, докато всички критерии за признаване на договор с клиент не бъдат изпълнени и Групата изпълни задълженията си за изпълнение. При първоначалната оценка на договорите си с клиенти Групата прави допълнителен анализ и преценка дали два или повече договора трябва да бъдат разглеждани в тяхната комбинация и да бъдат отчетени като един. Всяко обещание за прехвърляне на стоки и/или услуги, които са разграничими или на поредица от разграничими стоки и услуги, които по същество са еднакви, се отчита като едно задължение за изпълнение. Групата признава приход за всяко отделно задължение за изпълнение на ниво индивидуален договор с клиент като се анализират вида, срока и условията за всеки конкретен договор.

Измерване на приходите по договори с клиенти

Приходите се измерват въз основа на определената за всеки договор цена на сделката. Цената на сделката е размерът на възнаграждението, на което групата очаква да има право, с изключение на сумите, събрани от името на трети страни. При определянето на цената на сделката, Групата взема предвид условията на договора и обичайните си търговски практики, вкл. влиянието на променливи възнаграждения, наличието на съществен финансов компонент, непарични възнаграждения и възнаграждения, дължими на клиента. При договори с повече от едно задължение за изпълнение цената на сделката се разпределя към всяко задължение за изпълнение на база индивидуалните продажни цени на всяка стока и услуга.

Промяната в обхвата и цената на договора се отчита като отделен договор или като част от съществуващия договор в зависимост от това дали промяната е свързана с добавяне на стоки и услуги, които са разграничими, и от определената за тях цена.

Задължения за изпълнение по договори с клиенти

Приходите, генерирани в Групата, са основно от продажба на продукция, стоки и услуги. Като цяло Групата е достигнала до заключение, че действа като принципал при договореностите си с клиентите, тъй като обичайно Групата контролира стоките и услугите преди да ги прехвърли към клиента.

Приходи от продажби на стоки

При продажба контролът върху стоката се прехвърля към клиента в точно определен *времеви момент*, което обичайно е при предаването на стоката в обект на клиента.

Приходи от продажби на услуги

Предоставяните от Групата услуги включват транспортни услуги и наем. Контролът върху услугите се прехвърля в периода от времето при тяхното предоставяне. Приходите от продажби се признават в течение на времето чрез измерване на степента на изпълнение на задълженията на Групата (етап на завършеност). За измерването етапа на завършеност Групата използва линейния метод. Оценките за приходите, разходите и етапа на завършеност се преразглеждат, ако обстоятелствата се променят. Всяко последващо увеличение или намаление на очакваните приходи и разходи се отразява в печалбата или загубата в периода, в който обстоятелствата, довели до преразглеждането, станат известни на ръководството.

Цена на сделката и условия за плащане

Цената на сделката обичайно включва фиксирана продажна цена, съгласно обща или клиентска ценова листа и различни форми на променливо възнаграждение. При определяне на цената на сделката се вземат предвид и суми, дължими на клиента, непарични възнаграждения и наличието на съществен финансов компонент.

Променливо възнаграждение

Променливото възнаграждение се включва в цената на сделката само доколкото е много вероятно, че няма да настъпи съществена корекция в размера на признатите кумулативно приходи. Формите на променливо

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЗАВЪРШВАЩ НА 31 ДЕКЕМВРИ 2022

възнаграждение включват: ценови отстъпки, работи, бонус оборот, логистичен бонус, маркетинг бонус. Предоставените отстъпки, работи и бонуси се компенсират срещу дължимите от клиента суми.

Съществен финансов компонент

Групата е направила анализ и е определила, че продължителността на срока между момента, в който клиентът плаща за обещаните стоки и услуги, и момента на прехвърляне на контрола върху тези стоки и услуги е в рамките на дванадесет месеца и договореното възнаграждение няма съществен компонент на финансиране. Събраните авансово плащания от клиента се представят в отчета за финансовото състояние като пасиви по договори с клиенти.

(р) Лизинг

Групата като лизингополучател

Оценка за признаване на лизинг

Даден договор представлява или съдържа елементи на лизинг, ако по силата на този договор се прехвърля срещу възнаграждение правото на контрол над използването на даден актив за определен период от време.

Първоначално признаване и оценяване

На датата на стартиране на лизинга (датата, на която базовият актив е на разположение за ползване), Групата признава актив с „право на ползване” и задължение по лизинг.

Цената на придобиване на актива с право на ползване включва:

- размерът на първоначалната оценка на задължението по лизинг;
- лизингови плащания, извършени към или преди началната дата, намалени с получените стимули по лизинговия договор;
- първоначалните преки разходи на лизингополучателя;
- провизии за разходи свързани с демонтиране и преместване на актива.

Групата амортизира активите с право на ползване на линейна база за по-краткия период от техния полезен живот и срока на лизинговия договор.

Активите с право на ползване се представят към Имоти, машини и оборудване в отчета за финансовото състояние, а тяхната амортизация – към Разходи за амортизация в отчета за всеобхватния доход.

Задължението по лизинг включва нетната настояща стойност на следните лизингови плащания:

- фиксирани плащания, намалени с подлежащите на плащане лизингови стимули;
- променливи лизингови плащания, зависещи от индекси или проценти;
- цената за упражняване на опцията за покупка, ако е достатъчно сигурно, че Групата ще ползва тази опция;
- плащания на санкции за прекратяване на лизинговия договор;
- гаранции за остатъчна стойност.

Лизинговите плащания се дисконтират с лихвения процент, заложен в договора, ако той може да бъде непосредствено определен или с диференциалния лихвен процент на Групата, отразяващ лихвения процент, който би бил приложим при заемане на финансови средства за сходен период от време, при сходно обезпечение, и в сходна икономическа среда.

Лизинговите плащания съдържат в определено съотношение финансовия разход (лихва) и приспадащата се част от лизинговото задължение (главница). Финансовите разходи се начисляват в отчета за всеобхватния доход през периода на лизинга на периодична база, така че да се постигне постоянен лихвен процент за оставащата неизплатена част от главницата по лизинговото задължение.

Последващо оценяване

Групата е избрала да прилага модела на цената на придобиване за всички свои активи с право на ползване. Те се представят по цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация, загуби от обезценка и корекциите, вследствие на преоценки и корекции на задължението по лизинг.

Групата оценява последващо задължението по лизинг като:

- увеличава балансовата стойност, за да отрази начислената лихва;
- намалява балансовата стойност, за да отрази извършените лизингови плащания;
- преоценява балансовата стойност на задълженията, за да отрази преоценките или измененията на лизинговия договор.

Отчитане на преоценки и изменения на лизинговия договор

В резултат на преценка, лизингополучателят признава сумата на преценката на пасива по лизинга като корекция на актива с право на ползване. Ако балансовата стойност на актива е по-ниска, остатъчната сума на преценката се признава в печалбата или загубата.

Лизингополучателят отчита изменение на лизинговия договор като отделен лизинг, ако:

- изменението увеличава обхвата на лизинговия договор, като добавя ново „право на ползване” на един или повече допълнителни базови активи; и
  - възнаграждението по лизинговия договор се увеличава със сума, съизмерима със самостоятелната цена за увеличението в обхвата и евентуални корекции, отразяващи обстоятелства по конкретния договор.
- Плащанията във връзка с краткосрочни лизингови договори и договори, по които базовият актив е с ниска стойност, както и променливите лизингови плащания, които не са включени в оценката на задължението по лизинг се признават директно като текущи разходи в отчета за всеобхватния доход на база линеен метод за периода на лизинга.

(е) Финансови приходи и разходи

Финансовите приходи се включват в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато възникнат, и се състоят от: приходи от лихви по предоставени заеми и срочни депозити, приходи от лихви по вземания и нетна печалба от курсови разлики.

Финансовите приходи се представят отделно от финансовите разходи на лицевата страна на отчета за всеобхватния доход.

Приходите от лихви се изчисляват чрез прилагане на ефективния лихвен процент върху брутната балансова стойност на финансовите активи във фаза 1 и 2. За финансови активи във фаза 3 приходите от лихви се изчисляват чрез прилагане на ефективния лихвен процент върху тяхната амортизирана стойност (т.е. брутната балансова стойност, коригирана с очаквани кредитни загуби).

Печалби и загуби от валутни курсови разлики се отчитат на нетна база или като финансови приходи, или като финансови разходи, в зависимост дали валутните курсови разлики представляват нетна печалба или нетна загуба.

Финансовите разходи включват разходи за лихви по заеми и разходи в резултат на увеличение на задължението, следствие на приближаване с един период на датата, определена за реализиране за провизии. Разходи по заеми, които не могат да се отнесат пряко към придобиването, строителството или производството на отговарящ на условията актив, се признават в печалби и загуби като се използва методът на ефективния лихвен процент.

(г) Данък върху печалбата

Данъкът върху печалбата за годината представлява текущи и отсрочени данъци. Данъкът върху печалбата се признава в печалби и загуби, с изключение на този, отнасящ се за статии, които са признати директно в собствения капитал, или в друг всеобхватен доход.

Текущият данък е очакваното данъчно задължение или вземане върху облагаемата печалба или загуба за годината, прилагайки данъчните ставки влезли в сила или по същество въведени към отчетната дата и всички корекции за дължими данъци за предходни години. Текущите данъчни задължения включват също всяко данъчно задължение възникващо от декларирането на дивиденди.

Отсрочените данъци се изчисляват върху временните разлики между сумите на активите и пасивите, използвани за целите на изготвянето на финансовия отчет, и сумите използвани за данъчни цели. Отсрочен данък не се признава за временни разлики от първоначално признаване на активи и пасиви при сделка, която не е бизнес комбинация и която не засяга печалби и загуби, нито за счетоводни, нито за данъчни цели.

Отсрочен данък се оценява по данъчните ставки, които се очаква да се прилагат за временните разлики когато те се проявяват обратно, на базата на закони, които са в сила или са въведени по същество към отчетната дата.

Отсрочените данъчни активи и пасиви се компенсират само ако има правно основание за приспадане на текущи данъчни активи и пасиви, и те се отнасят до данъци върху печалбата наложени от едни и същи данъчни власти.

Актив по отсрочени данъци се начислява за неизползваните данъчни загуби, кредити и намаляеми временни разлики, доколкото е вероятно бъдеща облагаема печалба да бъде налична, срещу която те да могат да бъдат

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЗАВЪРШВАЩ НА 31 ДЕКЕМВРИ 2022

използвани. Отсрочените данъчни активи се преглеждат към всяка отчетна дата и се намаляват доколкото не е вероятно повече бъдеща изгода да бъде реализирана.

При определянето на текущия и отсрочения данък Дружеството взема предвид ефекта от несигурни данъчни позиции и дали допълнителни данъци или лихви може да са дължими. Дружеството смята, че начисленията за данъчни задължения са адекватни за всички отворени данъчни години на базата на оценката на много фактори, включително интерпретиране на данъчни закони и предишен опит. Тази оценка се основава на приблизителни оценки и допускания и може да включва преценки за бъдещи събития. Може да се появи нова информация, според която Дружеството да промени своите преценки за адекватността на съществуващите данъчни задължения; такива промени в данъчните задължения биха засегнали разхода за данъци в периода когато такова определяне бъде направено.

(у) Ключови приблизителни оценки и предположения

Изчисление на очаквани кредитни загуби за предоставени заеми, търговски вземания и активи по договори с клиенти

Измерването на очакваната кредитна загуба за финансови активи, отчитани по амортизирана стойност (предоставени заеми, вземания и активи по договори с клиенти), е област, която изисква използването на съществени предположения за бъдещи икономически условия и кредитно поведение на клиенти и длъжници (например, вероятността контрагентите да не изпълнят задълженията си и произтичащите от тях загуби).

За прилагането на тези изисквания ръководството на Групата прави редица важни преценки, като:

- а) определяне на критерии за идентифициране и оценка на значително увеличение на кредитния риск;
- б) избор на подходящи модели и предположения за измерване на очакваните кредитни загуби;
- в) формиране на групи от сходни финансови активи (портфейли) за целите на измерването на очакваните кредитни загуби,
- г) установяване и оценка за корелацията между историческите проценти на просрочие и поведението на определени макропоказатели, за да се отразят ефектите от прогнозите за тях в бъдеще при изчисленията на очакваните кредитни загуби.

Приблизителни оценки при признаване на приходи от договори с клиенти

При признаване на приходите и изготвяне на годишния финансов отчет ръководството прави различни преценки, приблизителни оценки и предположения, които оказват влияние върху отчетените приходи, разходи, активи и пасиви по договори и съответстващите им оповестявания. Въпреки несигурността по отношение на тези предположения и приблизителни оценки, Групата не очаква да възникнат съществени корекции в балансовата стойност на засегнатите активи и пасиви в бъдеще, и респ. отчетените разходи и приходи.

Обезценка на материални запаси

В края на всяка финансова година Групата извършва преглед на състоянието и използваемостта на наличните материалните запаси. При установяване на запаси, които съдържат потенциална вероятност да не бъдат реализирани по съществуващата им балансова стойност в следващите отчетни периоди, Групата обезценява материалните запаси до нетна реализируема стойност. Материалните запаси, налични в склад, но с изтекъл срок на годност се обезценяват 100%.

Лизингови договори

Прилагането на МСФО 16 изисква ръководството на Групата да прави различни преценки, приблизителни оценки и предположения, които оказват влияние върху отчетените активи с право на ползване и задължения по лизинг. Основните ключови преценки засягат определянето на подходяща дисконтова норма и определянето на срока на лизинговия договор, включително дали е достатъчно сигурно, че опциите за удължаване/прекратяване на срока на договора ще се упражнят. В резултат на несигурността по отношение на тези предположения и приблизителни оценки, е възможно да възникнат съществени корекции в балансовата стойност на засегнатите активи и пасиви в бъдеще, и респ. отчетените разходи и приходи.

Репутация – Тества се за обезценка ежегодно и когато обстоятелствата показват, че нейната стойност може да бъде надценена. Обезценката на репутацията се определя, като се оценява възстановимата стойност на всяка единица генерираща парични потоци (или група единици генериращи парични потоци), за които се отнася репутацията. Когато възстановимата стойност на единицата генерираща парични потоци е по-малка от нейната балансова стойност, се признава загуба от обезценка. Загубите от обезценка, свързани с репутация, не могат да бъдат възстановени в бъдещи периоди.

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЗАВЪРШВАЩ НА 31 ДЕКЕМВРИ 2022

Търговски марки – В края на всяка година Групата извършва преглед за обезценка на търговските марки. Когато възстановимата стойност на търговската марка е по-малка от нейната балансова стойност, се признава загуба от обезценка. Загубите от обезценка, свързани с търговски марки, не могат да бъдат възстановени в бъдещи периоди.

Признаване на данъчни активи – При признаването на отсрочените данъчни активи се оценява вероятността отделните намаляеми временни разлики да имат обратно проявление в бъдеще и възможностите на всяко от дружествата от Групата да генерира в перспектива достатъчно данъчни печалби за тяхното компенсиране срещу тези печалби.

(ф) Дъщерни дружества

Това са дружества, включително предприятия, неюридически лица, в които дружеството-майка, пряко или косвено, притежава повече от 50 % от правата на глас в Общото събрание (в акционерния капитал) и/или има правото да назначи повече от 50 % от Съвета на директорите на съответното дружество или по силата на сключено писмено споразумение за контрол между акционерите и може да упражнява контрол върху тяхната финансова и оперативна политика (включително по силата на сключено споразумение за контрол между акционери).

Дъщерните дружества се консолидират от датата, на която ефективният контрол е придобит от Групата и спират да се консолидират от датата, на която се приема, че контролът е прекратен и е прехвърлен извън Групата. За тяхната консолидация се прилага методът на пълната консолидация.

(х) Принципи на консолидацията

Консолидация на дъщерни дружества

В консолидирания финансов отчет, отчетите на включените дъщерни дружества са консолидирани на база на метода “пълна консолидация”, ред по ред, като е прилагана унифицирана за съществени обекти счетоводна политика. Инвестициите на дружеството-майка са елиминирани срещу дела в собствения капитал на дъщерните дружества към датата на придобиване. Вътрешно - груповите операции и разчети са напълно елиминирани, включително нереализираната вътрешногрупова печалба или загуба. Отчетен е и ефектът на отсрочените данъци при тези елиминиращи консолидационни записвания.

Бизнес комбинации

Групата отчита бизнес комбинациите, използвайки метода на придобиването към датата, на която Групата придобива контрол. Прехвърленото възнаграждение за придобиването се измерва чрез справедливата стойност на предоставените активи, поетите задължения към предишни собственици и предоставените от Групата участия в капитала ѝ. Прехвърленото възнаграждение включва справедливата стойност на всички активи или пасиви, възникващи на база споразумения за прехвърляне на възнаграждения под условие. Придобитите разграничими активи и поети задължения за условни възнаграждения се измерват по справедлива стойност към датата на придобиване. Разходи по сделката се отчитат като разходи при възникване.

Неконтролиращо участие

За всяка бизнес комбинация Групата избира да оценява неконтролиращото участие в придобитото предприятие на база:

- справедлива стойност; или
- пропорционалният дял от разграничимите нетни активи към датата на придобиване, който в общия случай се измерва по справедлива стойност.

Промени в дела на Групата в дъщерно предприятие, които не водят до загуба на контрол, се отчитат в собствения капитал. Промените в неконтролиращото участие се определят на база пропорционалният дял от нетния актив на дъщерното дружество. Промени в репутацията или в отчетените печалби или приходи при придобиването не се правят.

Придобивания на дружества под общ контрол

Придобиване под общ контрол е транзакция, при която дружествата или бизнесите, които участват са контролирани от едно и също лице или лица, както преди, така и след сделката. Тези транзакции възникват, когато има смяна на директния собственик на дъщерните дружества, но крайното контролиращо лице остава

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЗАВЪРШВАЩ НА 31 ДЕКЕМВРИ 2022

непроменено.

Когато прехвърленото възнаграждение е по-малко от справедливата стойност на придобитите разграничени нетни активи, разликата се признава в собствен капитал като вноски от акционерите на придобиващия. Когато прехвърленото възнаграждение надвишава справедливата стойност на придобитите разграничени нетни активи, разликата се признава като резерв от реструктуриране в консолидирания отчет за финансово състояние.

Провизорно отчитане на придобиването

Групата прилага провизорно отчитане на придобиването с презумпцията, че отчитането на придобиването за някои суми би могло да е непълно. Корекциите, направени по отчитането на придобиването по време на периода на оценяване, могат да повлияят върху признаването и оценката на придобитите активи и поетите задължения, неконтролиращите участия, прехвърлените възнаграждения, всички съществуващи участия в придобитото дружество преди придобиването, и признатата репутация или печалба от изгодни покупки. През периода на оценката придобиващият следва ретроспективно да коригира признатите към датата на придобиване суми на провизорна база, така че да отразяват получената нова информация относно фактите и обстоятелствата, съществували на датата на придобиване и, ако са известни - такива, повлияли сумите от оценката, признати към тази дата. Периодът на оценка приключва, когато придобиващият получи цялата информация, необходима за пълното отчитане на придобиването, или установи, че допълнителна информация не е налична, и не може да превишава една година от датата на придобиване. Корекции, направени през периода на оценка, се признават ретроспективно, а сравнителната информация се коригира - т.е. сякаш отчитането на бизнес комбинацията е било изцяло извършено към датата на придобиване.

(ц) Нови стандарти и разяснения

През текущата година Групата е възприела всички нови и променени МСФО, които са свързани с дейността ѝ и са в сила за отчетния период, започващ на 1 януари 2022г. Ефектите от тези стандарти са представени по-долу:

Нови стандарти и изменения на съществуващи стандарти, издадени от СМСС и приети от ЕС, които все още не са влезли в сила и не са приложени по-рано:

Стандартите и измененията, издадени от СМСС и приети от ЕС, които все още не са влезли в сила и не са приложени по-рано до датата на издаване на финансовите отчети на Групата, са изброени по-долу. Групата възнамерява да приеме тези стандарти и изменения, когато влязат в сила.

МСФО 17 Застрахователни договори и Изменения на МСФО 17 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2023 г.)

МСФО 17 е издаден през май 2017 г. и заедно с измененията на МСФО 17, издадени през юни 2020 г., заменя МСФО 4. МСФО 17 установява принципи за признаване, оценяване, представяне и оповестяване на застрахователни договори в обхвата на стандарта и неговата цел е да се гарантира, че Групата предоставя подходяща информация, която вярно представя тези договори. Новият стандарт решава проблемите със сравнението, създадени от МСФО 4, като изисква всички застрахователни договори да се отчитат по последователен начин. Застрахователните задължения ще се отчитат като се използват текущи стойности вместо историческа цена.

Изменения на МСФО 3, МСС 16, МСС 37 „Позоваване на концептуалната рамка“ – (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2022 г.);

Изменението актуализира стандарта, за да се позовава на Концептуалната рамка за финансово отчитане за 2018 г., за да се определи какво представлява актив или пасив в бизнес комбинация. В допълнение беше добавено изключение за някои видове задължения и условни задължения, придобити при бизнес комбинация. Накрая се пояснява, че придобиващият не трябва да признава условни активи, както е дефинирано в МСС 37, към датата на придобиване.

Нови стандарти и изменения на съществуващи стандарти, издадени от СМСС, които все още не са приети от ЕС

Понастоящем, МСФО, приети от ЕС, не се различават съществено от тези, приети от СМСС, с изключение на следните нови стандарти, изменения на съществуващи стандарти и нови разяснения, които все още не са одобрени от ЕС към датата на одобряване на настоящия финансов отчет (датите на влизане в сила, посочени по-долу са за пълните МСФО):

Изменения на МСС 1 „Класифициране на пасивите като текущи или нетекущи“ (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2023 г.);

Измененията поясняват, че задълженията се класифицират като текущи или нетекущи в зависимост от правата,

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЗАВЪРШВАЩ НА 31 ДЕКЕМВРИ 2022

които съществуват към края на отчетния период. Класификацията не се влияе от очакванията на предприятието или събития след отчетната дата. Измененията също така поясняват какво МСС 1 има предвид, когато се отнася до „уреждане“ на пасив. Измененията все още не са одобрени от ЕС.

Изменения на МСС 1 Представяне на финансови отчети и Изменения на МСС 8 Счетоводна политика, промени в счетоводните приблизителни оценки и грешки (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2023 г.);

Ръководството не очаква приемането на тези изменения да има значителен ефект върху финансовия отчет на Групата. Измененията все още не са одобрени от ЕС.

Изменения на МСС 12 Данъци върху дохода: Отсрочен данък, свързан с активи и задължения, произтичащи от единична трансакция (в сила за годишни периоди от 1 януари 2023 г.)

Измененията изискват компаниите да признават отсрочени данъци върху сделки, които при първоначално признаване водят до равни суми на облагаеми и приспадащи временни разлики. Това обикновено се прилага за сделки като лизинг за лизингополучателя и задължения за извеждане от експлоатация. Измененията все още не са одобрени от ЕС.

Изменения на МСФО 17 „Застрахователни договори“ : Първоначално прилагане на МСФО 17 и МСФО 9 – Сравнителна информация (в сила за годишни периоди от 1 януари 2023 г.)

Изменението е вариант за преход, свързан със сравнителна информация за финансови активи, представена при първоначалното прилагане на МСФО 17. Изменението има за цел да помогне на предприятията да избегнат временни счетоводни несъответствия между финансовите активи и задълженията по застрахователни договори и следователно да подобрят полезността на сравнителната информация за потребители на финансови отчети. Измененията все още не са одобрени от ЕС.

Групата очаква приемането на тези нови стандарти, изменения на съществуващи стандарти и нови разяснения да не окаже съществен ефект върху финансовия отчет на Групата в периода на първоначалното им прилагане.

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЗАВЪРШВАЩ НА 31 ДЕКЕМВРИ 2022

4. Имоти, машини и оборудване

<i>В хиляди лева</i>	Земи	Сгради	Машини и оборудване	Съоръжения	Транспортни средства	Стопански инвентар и други дълготрайни активи	В процес на придобиване и изграждане	Общо
Отчетна стойност								
Баланс към 31.12.2021	17 431	106 683	45 848	31 193	15 385	3 992	3 325	223 857
Придобити активи	-	140	910	42	601	87	5 043	6 823
Трансфер	177	2 315	2 223	1 108	943	17	(6 783)	-
Отписани активи	-	-	(45)	(29)	(284)	(22)	-	(380)
Баланс към 31.12.2022	17 608	109 138	48 936	32 314	16 645	4 074	1 585	230 300
Амортизация								
Баланс към 31.12.2021	-	(3 315)	(5 307)	(670)	(9 892)	(3 049)	-	(22 233)
Амортизация за годината	-	(1 775)	(4 660)	(535)	(960)	(212)	-	(8 142)
Отписана амортизация	-	-	23	(1)	226	22	-	272
Баланс към 31.12.2022	-	(5 090)	(9 944)	(1 204)	(10 626)	(3 239)	-	(30 103)
Балансова стойност								
Към 31 декември 2021	17 431	103 368	40 541	30 523	5 493	943	3 325	201 624
Към 31 декември 2022	17 608	104 048	38 992	31 110	6 019	835	1 585	200 197

Политика на Групата за последващо оценяване на Имоти, машини и съоръжения е преоценъчен модел според МСС 16 „Имоти, машини и съоръжения“. Групата предвижда да прави преценка на дълготрайните активи на всеки три години, като последната е през 2020г., когато е нает външен експерт.

Групата е учредила особен залог на сгради, машини и оборудване във връзка с договори за кредит (виж бележка 19).

Групата е включила активите с право на ползване в същата позиция, в която съответните основни активи щяха да бъдат представени, ако бяха собствени.

5. Нематериални активи

Нематериалните активи представляват търговски марки, програмни продукти, сертификати, разрешителни и други.

<i>В хиляди лева</i>	Търговски марки	Софтуер	Подобрения на наети активи	Лицензи и други	Общо
Отчетна стойност					
Баланс към 1.1.2022	53 273	709	783	369	55 131
Придобити	-	72	-	319	391
Трансфер	-	383	-	(383)	-
Преценка	(12 012)	-	-	-	(12 012)
Отписани	-	(137)	-	-	-
Баланс към 31.12.2022	41 261	1 027	783	305	43 376
Амортизация					
Баланс към 1.1.2022	-	(172)	(550)	(275)	(997)
Амортизация за годината	-	(113)	(124)	-	(237)
Отписана амортизация	-	123	-	-	123
Баланс към 31.12.2022	-	(162)	(674)	(275)	(1 111)
Балансова стойност					
Към 31 декември 2021	53 273	537	233	94	54 137
Към 31 декември 2022	41 261	865	109	30	42 265

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЗАВЪРШВАЩ НА 31 ДЕКЕМВРИ 2022

При учредяването на „Градус“ АД и апортирането на дялове от „Градус-1“ ЕООД се признават разграничени нематериални активи „Търговски марки“ с неограничен полезен живот. Първоначално са признати по справедлива стойност, определена от доклад на независим лицензиран оценител. Справедливата стойност на търговските марки не се различава от балансовата им стойност. Капитализирани в резултат на осъществените бизнес-комбинации търговски марки са: „ГРАДУС“ и „АЗ ЯМ“.

Ръководството на Групата ежегодно прави анализ и оценка дали съществуват индикатори за обезценка на търговските марки. Изчисленията се правят от ръководството със съдействието на независими лицензирани оценители. Като база за техните изчисления са използвани прогнозите за очакваните парични потоци, базирани на финансови бюджети, покриващи пет годишен период.

6. Репутация

Придобиването на Градус-1 ЕООД, Жюлив ЕООД, Лора-2004 ЕООД, Милениум 2000 ЕООД и Градус-98 АД е направено при учредяването на капитала на Градус АД чрез апортни вноски, представляващи 100% от дяловия капитал на Градус-1 ЕООД, Жюлив ЕООД, Лора-2004 ЕООД и Милениум 2000 ЕООД и 99,94% от капитала на Градус-98 АД, които са оценени от лицензиран оценител към датата на транзакцията. Използваният метод за оценка е чиста стойност на активите. Градус АД е регистрирано в търговски регистър на дата 28.11.2017г.

Репутация възниква, когато Дружеството-майка придобие контрол и се определя като превишението на прехвърленото възнаграждение по справедлива стойност и не-контролиращото участие в придобиваното дружество над справедливата стойност на разграничимите нетни активи в него към датата на придобиване. Към 31.12.2022г. репутацията е в размер на 20 656 хил.лв. (2021г.: 20 656 хил.лв.).

Репутацията се тества за обезценка ежегодно и когато обстоятелствата показват, че нейната стойност може да бъде надценена. Обезценката на репутацията се определя, като се оценява възстановимата стойност на всяка единица генерираща парични потоци (или група единици генериращи парични потоци), за които се отнася репутацията. Когато възстановимата стойност на единицата генерираща парични потоци е по-малка от нейната балансова стойност, се признава загуба от обезценка. Загубите от обезценка, свързани с репутация, не могат да бъдат възстановени в бъдещи периоди.

Група „Градус АД“	Градус-1	Жюлив	Лора-2004	Милениум 2000	Градус-98	Общо
Прехвърлени възнаграждения	149 760	16 200	11 100	35 700	52 200	264 960
Неконтролиращо участие	1 514	-	-	-	31	1 545
Справедлива стойност на нетни активи	(140 739)	(16 103)	(10 143)	(31 630)	(47 234)	(245 84)
Репутация	10 535	97	957	4 070	4 997	20 656

Подгрупа „Градус-1 ЕООД“	Градус-1	Градус-3	Общо
Прехвърлени възнаграждения	113 836	35 924	149 760
Неконтролиращо участие	-	1 514	1 514
Справедлива стойност на нетни активи	(102 901)	(37 838)	(140 739)
Репутация	10 935	(400)	10 535

Градус-1 ЕООД притежава 96% от капитала на „Градус-3 АД“, колкото е и ефективното участие на „Градус АД“.

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЗАВЪРШВАЩ НА 31 ДЕКЕМВРИ 2022

7. Групова структура

		Ефективно участие на компанията майка към 31.12.2022г.	Ефективно участие на компанията майка към 31.12. 2021г.
Градус АД	Компания майка	-	-
Градус-1 ЕООД (бел.6)	Дъщерно предприятие на Градус АД	100%	100%
Жюлив ЕООД (бел.6)	Дъщерно предприятие на Градус АД	100%	100%
Лора-2004 ЕООД (бел.6)	Дъщерно предприятие на Градус АД	100%	100%
Милениум 2000 ЕООД (бел.6)	Дъщерно предприятие на Градус АД	100%	100%
Градус-98 АД (бел.6)	Дъщерно предприятие на Градус АД	99,94%	99,94%
Градус-3 АД (бел.6)	Дъщерно предприятие на Градус-1 ЕООД	96%	96%
Голд Фарм 91 ЕООД (бел.15)	Дъщерно предприятие на Градус АД	100%	100%
Градус Лоджистикс ЕООД	Дъщерно предприятие на Градус АД	100%	100%

8. Неконтролиращо участие

<i>В хиляди лева</i>	Процент неконтролиращо участие	Баланс към 31.12.2021г.	Резултат за годината	Баланс към 31.12.2022г.
Градус-3 АД	4%	1 786	(227)	1 559
Градус-98 АД	0,066%	32	2	34
		1 818	(225)	1 593

9. Инвестиционни имоти

<i>В хиляди лева</i>	Земи и сгради	Общо
Баланс към 31.12.2020г.	8 889	8 889
Преоценка на инвестиционни имоти	51	51
Трансфер от Имоти, машини и съоръжения	-	-
Баланс към 31.12.2021г.	8 940	8 940
Преоценка на инвестиционни имоти	188	188
Баланс към 31.12.2022г.	9 128	9 128

Инвестиционните имоти представляват земи и сгради, отдадени под наем. Първоначално се оценяват по цена на придобиване, а при последваща оценка- по справедлива стойност, определена от независим лицензиран оценител, като промените се признават в печалбата или загубата.

Справедливата стойност отразява действителното състояние на инвестиционния имот в условията на конкретен пазар в същото населено място и състояние на имота.

10.1 Материални запаси

<i>В хиляди лева</i>	31 декември 2022г.	31 декември 2021г.
Основни материали	37 254	22 747
Продукция	7 428	6 081
Стоки	1 007	932
Незавършено производство	1 010	1 479
Общо	46 699	31 239

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЗАВЪРШВАЩ НА 31 ДЕКЕМВРИ 2022

10.2 Биологични активи

В хиляди лева

	31 декември 2022г.	31 декември 2021г.
<i>Биологични активи носители, в т.ч.:</i>		
Незрели биологични активи – подрастващи петли и кокошки	5 841	5 940
Зрели биологични активи – петли и кокошки	1 749	2 828
Общо биологични активи носители	7 600	8 768
<i>Биологични активи за потребление, в т.ч.:</i>		
Незрели биологични активи – подрастващи пилета	2 500	2 428
Общо биологични активи за потребление	2 500	2 428
Общо:	10 100	11 196

11. Търговски вземания

В хиляди лева

	31 декември 2022г.	31 декември 2021г.
Търговски вземания от контрагенти, брутно	11 446	8 460
Очаквани кредитни загуби	(2 085)	(1 671)
Търговски вземания от контрагенти, нетно	9 381	6 789
Доставчици по аванси	3 413	1 391
Общо	12 794	8 180

Търговските вземания са текущи, безлихвени, деноминирани в лева и са възникнали по повод продажби на стоки, продукция и услуги.

Групата прилага опростения подход на МСФО 9 за измерване на очаквани кредитни загуби по търговските вземания, като признава очаквани загуби за целия срок на инструмента за всички търговски вземания.

Групата е учредила особен залог на вземания във връзка с договори за кредит (Виж бележка 19).

12. Предоставени заеми

В хиляди лева

	Падеж	Обезпечение	Лихвен процент	31 декември 2022	31 декември 2021
Дружество Б	31.12.2023	Не	2%-2.5%	-	774
Дружество Д	31.12.2023	Не	2.5%	446	447
Дружество	31.12.2023	Не	2%-2.5%	2 698	-
Дружество А	28.08.2023	Не	2.5%	299	-
Общо				3 443	1 221

13. Други текущи вземания и предплатени разходи

В хиляди лева

	31 декември 2022г.	31 декември 2021г.
Данъци за възстановяване	2 507	2 036
Съдебни и присъдени вземания	483	686
Разходи за бъдещи периоди	336	265
Други вземания	564	557
Общо	3 890	3 544

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЗАВЪРШВАЩ НА 31 ДЕКЕМВРИ 2022

14. Пари и парични еквиваленти

<i>В хиляди лева</i>	31 декември 2022г.	31 декември 2021г.
Парични средства в брой	257	249
Парични средства по разплащателни сметки	4 371	10 550
Парични еквиваленти	-	2
Общо	4 628	10 801

15. Собствен капитал

Основен капитал

	Брой акции с право на глас	Стойност в хил. лева
Към 31 декември 2020г.	243 608 710	243 609
Към 31 декември 2021г.	243 608 710	243 609
Към 31 декември 2022г.	243 608 710	243 609

Акционери на „ГРАДУС“ АД към 31 декември 2022г. са, както следва:

	Брой акции с право на глас	% Акционерен дял
Лука Ангелов Ангелов	99 316 945	40,77
Иван Ангелов Ангелов	50 373 165	20,68
Ангел Иванов Ангелов	50 372 417	20,68
Юридически лица	38 628 449	15,86
Индивидуални акционери	4 917 734	2,01
Общо:	243 608 710	100,00

Акционери на „ГРАДУС“ АД към 31 декември 2021г. са както следва:

	Брой акции с право на глас	% Акционерен дял
Лука Ангелов Ангелов	99 316 945	40,77
Иван Ангелов Ангелов	50 373 165	20,68
Ангел Иванов Ангелов	50 372 417	20,67
Юридически лица	38 485 425	15,80
Индивидуални акционери	5 060 758	2,08
Общо:	243 608 710	100,00

Собствен капитал

<i>В хиляди лева</i>	31 декември 2022г.	31 декември 2021г.
Основен капитал	243 609	243 609
Премиен резерв при учредяване	44 200	44 200
Премиен резерв от емитиране на ценни книжа	18 087	18 087
Резерв от реструктуриране	(247)	(247)
Преоценъчен резерв	13 008	13 039
Резерв от актоерски преоценки	(237)	(229)
Натрупана печалба	(2 268)	9 597
Неконтролиращо участие	1 593	1 818
Общо собствен капитал	317 745	329 874

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЗАВЪРШВАЩ НА 31 ДЕКЕМВРИ 2022

16. Отсрочени данъчни активи и пасиви

Признати отсрочени данъчни активи и пасиви

Признатите отсрочени данъчни активи и пасиви се дължат на следните позиции:

	Активи		Пасиви		Нетно	
	31.12.2022	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2021
<i>В хиляди лева</i>						
Имоти, машини и оборудване	-	-	(12 981)	(12 926)	(12 981)	(12 926)
Нематериални активи	1 201	-	(5 327)	(5 327)	(4 126)	(5 327)
Инвестиционни имоти	-	-	(652)	(634)	(652)	(634)
Данъчна загуба	943	646	-	-	943	646
Търговски вземания и предоставени заеми	394	405	-	-	394	405
Доходи на персонала	13	59	-	-	13	59
Дългосрочни доходи при пенсиониране	49	47	-	-	49	47
Материални запаси и биологични активи	1 169	996	-	-	1 169	996
Компенсиреми отпуски	75	67	-	-	75	67
	1 681	2 220	(17 759)	(18 887)	(15 116)	(16 667)

Движение във временните разлики през отчетния период
1-12/2022

В хиляди лева

	Баланс 31.12.2021	Печалби и загуби	Друг всеобхватен доход	Баланс 31.12.2022
Имоти, машини и оборудване	(12 926)	(56)	1	(12 981)
Нематериални активи	(5 327)	1 201	-	(4 126)
Инвестиционни имоти	(634)	(18)	-	(652)
Материални запаси и биологични активи	996	173	-	1 169
Данъчна загуба	646	297	-	943
Търговски вземания и предоставени заеми	405	(11)	-	394
Доходи на персонала	59	(46)	-	13
Дългосрочни доходи при пенсиониране	47	2	-	49
Компенсиреми отпуски	67	8	-	75
Общо:	(16 667)	1 550	1	(15 116)

Движение във временните разлики през 2021

В хиляди лева

	Баланс 31.12.2020	Печалби и загуби	Друг всеобхватен доход	Баланс 31.12.2021
Имоти, машини и оборудване	(13 015)	60	29	(12 926)
Нематериални активи	(5 327)	-	-	(5 327)
Инвестиционни имоти	(604)	(30)	-	(634)
Материални запаси и биологични активи	1 011	(15)	-	996
Данъчна загуба	237	409	-	646
Търговски вземания и предоставени заеми	353	52	-	405
Доходи на персонала	15	44	-	59
Дългосрочни доходи при пенсиониране	41	4	2	47
Компенсиреми отпуски	42	25	-	67
Общо:	(17 247)	549	31	(16 667)

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЗАВЪРШВАЩ НА 31 ДЕКЕМВРИ 2022

17. Дългосрочни задължения към персонала

Дългосрочните задължения към персонала включват сегашната стойност на задължението на Групата за изплащане на обезщетения на наетия персонал към 31.12.2022г. при настъпване на пенсионна възраст. Съгласно Кодекса на труда всеки служител има право на обезщетение в размер на две брутни заплати при пенсиониране, а ако е работил при същия работодател през последните 10 години от трудовия му стаж, обезщетението е в размер на 6 брутни заплати към момента на пенсиониране.

Изменението в сегашната стойност на задълженията към персонала при пенсиониране е, както следва:

<i>В хиляди лева</i>	31 декември 2022г.	31 декември 2021г.
Сегашна стойност на задълженията на 1 януари	453	372
Разход за текущ стаж	24	80
Разход за лихви	-	-
Плащания през годината		(63)
Ефекти от последващи оценки за годината		64
Сегашна стойност на задължението на 31 декември	478	453

18. Разрочен доход от финансиране

В хиляди лева

	31 декември 2022г.	31 декември 2021г.
Градус - 1 ЕООД	745	901
Милениум 2000 ЕООД	-	-
Лора 2004 ЕООД	803	906
Общо дългосрочна част на финансиране за ДМА	1 548	1 807
Градус - 1 ЕООД	156	156
Милениум 2000 ЕООД	-	76
Лора 2004 ЕООД	103	103
Общо краткосрочна част на финансиране за ДМА (Бележка 23)	259	335
Общо	1 807	2 142

Получените финансираня са от Държавен фонд „Земеделие“ и са във връзка с придобиване на дълготрайни материални активи.

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЗАВЪРШВАЩ НА 31 ДЕКЕМВРИ 2022

19. Банкови заеми

Банка	Валута	Лихвен процент %	Падеж	30.09.2022		31.12.2021	
				Задължение хил.лв.	Разрешен лимит хил.лв.	Задължение хил.лв.	Разрешен лимит хил.лв.
"Банка 1" - кредитополучател Градус-1 ЕООД							
Заем 1	Лева	Среден депозитен индекс+0.6%	30.09.2023	-	12 000	-	12 000
Заем 2	Лева	Среден депозитен индекс+0.6%	30.09.2023	-	2 800	-	2 800
Заем 3	Лева	Среден депозитен индекс+0.6%	30.09.2023	-	15 000	-	15 000
"Банка 1" - кредитополучател Градус-3 АД							
Заем 1	Лева	Среден депозитен индекс+0.6%	30.09.2023	-	12 000	-	12 000
Заем 2	Лева	Среден депозитен индекс+0.6%	30.09.2023	-	2 800	-	2 800
Заем 3	Лева	Среден депозитен индекс+0.6%	30.09.2023	-	15 000	-	15 000
"Банка 2" - кредитополучател Градус-3 АД							
Заем 1	Лева	Среден депозитен индекс+0.9%	31.08.2024	7 000	10 000	-	10 000
"Банка 3" - кредитополучател Градус-3 АД							
Заем 1	Лева	Референтен лихвен процент+0.85%	20.02.2025	5 133	10 000	-	-
"Банка 3" - кредитополучател Градус-1 ЕООД							
Заем 1	Лева	Референтен лихвен процент+0.85%	20.02.2025	-	10 000	-	-
"Банка 3" - кредитополучател Градус-98 АД							
Заем 1	Лева	Референтен лихвен процент+0.85%	20.02.2025	400	10 000	-	-
"Банка 3" - кредитополучател Жюлив ЕООД							
Заем 1	Лева	Референтен лихвен процент+0.85%	20.02.2025	-	10 000	-	-
"Банка 3" - кредитополучател Милениум ЕООД							
Заем 1	Лева	Референтен лихвен процент+0.85%	20.02.2025	-	10 000	-	-
"Банка 3" - кредитополучател Лора-2004 ЕООД							
Заем 1	Лева	Референтен лихвен процент+0.85%	20.02.2025	-	10 000	-	-
"Банка 3" - кредитополучател Голд Фарм 91 ЕООД							
Заем 1	Лева	Референтен лихвен процент+0.85%	20.02.2025	-	10 000	-	-

Общо:

12 533

-

Банковите заеми са обезпечени с активи на Групата, както следва:

В хиляди лева

Дълготрайни активи

Вземания

Общо

**31 декември
2022г.**

**31 декември
2021г.**

33 322

33 322

1 736

1 736

35 058

35 058

20. Търговски задължения

В хиляди лева

Задължения към доставчици

Задължения по договори с клиенти

Общо

**31 декември
2022г.**

**31 декември
2021г.**

4 432

5 569

111

360

4 543

5 929

21. Задължения за данъци

В хиляди лева

ДДС за внасяне

Корпоративен данък

Данък върху дохода на физически лица

Други

Общо

**31 декември
2022г.**

**31 декември
2021г.**

655

728

8

412

95

411

21

31

779

1 592

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЗАВЪРШВАЩ НА 31 ДЕКЕМВРИ 2022

22. Задължения към персонала и за социално осигуряване

<i>В хиляди лева</i>	31 декември 2022г.	31 декември 2021г.
Задължения към персонала	1 961	2 334
Задължения по социално осигуряване	706	668
Задължения по неизползвани отпуски и осигуровки за тях	866	454
Общо	3 533	3 456

23. Други текущи задължения

<i>В хиляди лева</i>	31 декември 2022г.	31 декември 2021г.
Задължение по дивиденди	236	6
Задължение по договор за доставка на ДМА	-	383
Краткосрочна част на финансиране за ДМА	259	335
Задължения по застраховки	20	27
Запор	18	11
Други	1 383	115
Общо	1 916	877

24. Приходи от договори с клиенти

<i>В хиляди лева</i>	1-12/2022г.	1-12/2021г.
Продажба на продукция	148 214	137 913
Продажба на стоки	641	17 990
Продажба на услуги	1 277	1 018
Общо	150 132	156 921

Приходите включват:

<i>В хиляди лева</i>	1-12/2022г.	1-12/2021г.
Стоки и продукция, прехвърляна към определен момент	148 855	155 903
Услуги, прехвърляни с течение на времето	1 277	1 018
Общо:	150 132	156 921

25. Други доходи от дейността

<i>В хиляди лева</i>	1-12/2022г.	1-12/2021г.
Приходи от финансираня, в т.ч.:	25 101	13 014
<i>за хуманно отглеждане на птици</i>	18 581	11 786
<i>за ел. енергия</i>	5 902	707
Приходи от наеми	726	787
Продажба на материали и дълготрайни активи, нетно	966	291
Излишъци на материални запаси	184	165
Печалба от преоценка на инвестиционни имоти	188	51
Отписани задължения	478	51
Други	161	273
Общо	27 804	14 632

26. Капитализирани собствени разходи

<i>В хиляди лева</i>	1-12/2022г.	1-12/2021г.
Разходи за материали, персонал и други	417	737

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЗАВЪРШВАЩ НА 31 ДЕКЕМВРИ 2022

27. Разходи за материали

<i>В хиляди лева</i>	1-12/2022г.	1-12/2021г.
Суровини	91 651	76 458
Електричество	13 223	6 894
Разходи за ремонт и резервни части	2 429	2 724
Отоплителни материали	3 139	1 448
Гориво и смазочни материали	3 505	2 225
Природен газ	3 562	2 037
Вода и водна пара	433	391
Други	2 051	1 223
Общо	119 993	93 400

28. Разходи за външни услуги

<i>В хиляди лева</i>	1-12/2022г.	1-12/2021г.
Маркетинг и реклама	346	1 655
Транспортни услуги	971	1 122
Ремонт и поддръжка	843	875
Спедиторски услуги и комисионни	332	861
Данъци и такси	848	790
Ветеринарни услуги и изследвания	336	430
Охрана	389	387
Консултантски услуги	321	347
Застраховки	353	344
Комисионни	267	305
Абонаментни такси	246	135
Разходи за одит	117	104
Екарисаж	96	95
Правно обслужване	114	90
Наеми	82	74
Преводачески услуги	14	16
Съхранение на материални запаси	25	-
Други	1 667	1 232
Общо	7 367	8 862

29. Разходи за персонала

<i>В хиляди лева</i>	1-12/2022г.	1-12/2021г.
Разходи за заплати	26 988	24 556
Разходи за осигуровки	4 641	4 103
Разходи за социални придобивки	878	921
Други	493	618
	33 000	30 198

30. Други разходи

<i>В хиляди лева</i>	1-12/2022г.	1-12/2021г.
Брак на материални запаси	2 398	2 429
Отписани вземания	288	474
Представителни разходи	208	226
Брак на ДМА	42	85
Липси на активи	175	55
Дарения	48	25
Фири	7	28
Разходи за командировки	8	12
Неустойка по договор	187	14
Непризнати данъци	-	89
Социални разходи	1	-
Други	146	85
	3 508	3 522

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЗАВЪРШВАЩ НА 31 ДЕКЕМВРИ 2022

Обезценка на биологични активи	15 566	14 097
Обезценка на търговска марка „Аз Ям“	12 012	-
Обезценка на СМЗ	3 784	-
Обезценка на вземания	785	486
Общо други разходи	35 655	18 105

31. Финансови приходи и разходи

<i>В хиляди лева</i>	1-12/2022г.	1-12/2021г.
Приходи от лихви	176	180
Приходи по валутни операции	86	125
Общо финансови приходи	262	305
Разходи за лихви по банкови заеми	(56)	(11)
Разходи за банкови такси и комисионни	(56)	(74)
Разходи за лихви по лизингови договори	(2)	(3)
Разходи по валутни операции	-	-
Други	(11)	(70)
Общо финансови разходи	(125)	(158)
Общо финансови приходи/разходи нетно	137	147

32. Разходи за данъци

	31.12.2022г.	31.12.2021г.
Текущ разход за данъци върху печалбата – 10% (2021 г.: 10%)	(397)	(2 431)
Отсрочени данъци върху печалбата свързани с:		
Възникване и обратно проявление на временни разлики	325	549
Общо разход за данъци върху печалбата	(72)	(1 882)

33. Финансови инструменти

Категории финансови инструменти

Финансови активи по амортизирана стойност	31.12.2022	31.12.2021
<i>В хиляди лева</i>		
Търговски вземания	9 381	6 789
Вземания от свързани лица	4 575	9 349
Предоставени заеми на трети лица	3 443	1 221
Пари и парични еквиваленти	4 628	10 550
Общо	22 027	27 909

Финансови пасиви по амортизирана стойност	31.12.2022	31.12.2021
<i>В хиляди лева</i>		
Банкови заеми	12 533	-
Задължения към свързани лица	128	63
Задължения по лизинг	53	180
Търговски задължения	4 432	5 569
Общо	17 146	5 812

В хода на обичайната си стопанска дейност Групата е изложена на различни финансови рискове, най-важните от които са: пазарен риск (включващ валутен риск, риск от промяна на справедливата стойност и ценови риск), кредитен риск, ликвиден риск и риск на лихвено-обвързани парични потоци.

Общото управление на риска е фокусирано върху трудностите при прогнозиране на финансовите пазари и

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЗАВЪРШВАЩ НА 31 ДЕКЕМВРИ 2022

постигане минимизиране на потенциалните отрицателни ефекти, които могат да се отразят върху финансовите резултати и състояние на Групата.

Текущо финансовите рискове се идентифицират, измерват и наблюдават с помощта на различни контролни механизми, въведени, за да се определят адекватни цени на стоките и услугите на Групата и на привличения от нея заеман капитал, както и да се оценят адекватно пазарните обстоятелства на правените от нея инвестиции и формите на поддържане на свободните ликвидни средства, без да се допуска неоправдана концентрация на даден риск.

Управлението на риска в Групата се осъществява текущо съгласно политиката, определена от ръководството. Ръководството е разработило основните принципи на общото управление на финансовия риск, на базата на които са разработени конкретните процедури за управление на отделните специфични рискове, като валутен, ценови, лихвен, кредитен и ликвиден

Кредитен риск

Основните финансови активи на Групата са пари в брой и в банкови сметки, търговски вземания и вземания по предоставени заеми.

Кредитен е рискът, при който клиентите и другите контрагенти на дружествата от Групата няма да бъдат в състояние да изплатят изцяло и в обичайно предвидените срокове дължимите от тях суми по търговските и кредитните вземания.

Валутен риск

Експозиция към валутен риск

В някои случаи дружества в Групата осъществяват сделки, деноминирани в чуждестранна валута. Групата е изложена на валутен риск, свързан с възможни колебания в курса на чуждестранните валути. Към момента този риск се свързва с колебания в курса на щатския долар, който се използва от Групата при търговия със земеделска продукция.

Ликвиден риск

Ликвидният риск се изразява в негативната ситуация Групата да не бъде в състояние да посрещне безусловно всички свои задължения съгласно техния падеж. Тя провежда консервативна политика по управление на ликвидността, чрез която постоянно поддържа оптимален ликвиден запас парични средства. Групата не изпитва недостиг на парични средства.

По-долу са договорните падежи на финансови пасиви, включително очаквани плащания на лихви, изключващи ефекта от договорености за нетиране:

31 декември 2022г.

<i>В хиляди лева</i>	Балансова стойност	Договорни парични потоци	До 6 м.	6-12 м.	1-2 г.	2-5 г.	над 5 г.
Банкови заеми	12 533	12 533	-	12 533	-	-	-
Задължения по лизинг	53	52	40	12	-	-	-
Задължения към свързани лица	128	128	128	-	-	-	-
Търговски задължения	4 432	4 432	4 432	-	-	-	-
Общо	17 146	17 145	4 600	12 545	-	-	-

31 декември 2021г.

<i>В хиляди лева</i>	Балансова стойност	Договорни парични потоци	До 6 м.	6-12 м.	1-2 г.	2-5 г.	над 5 г.
Задължения по лизинг	180	181	69	59	53	-	-
Задължения към свързани лица	63	63	63	-	-	-	-
Търговски задължения	5 569	5 569	5 569	-	-	-	-
Общо	5 803	5 803	5 592	59	53	-	-

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЗАВЪРШВАЩ НА 31 ДЕКЕМВРИ 2022

Лихвен риск

Като цяло Групата няма съществени лихвоносни активи. Поради този факт приходите и оперативните парични потоци са в голяма степен независими от помените в пазарните лихвени равнища. Същевременно Групата е изложена на лихвен риск от своите банкови заеми. Те са обичайно с променлив лихвен процент, който носи лихвен риск за паричните и потоци.

<i>В хиляди лева</i>	Лихвени		Безлихвени	Общо
	Фиксиран лихвен %	Променлив лихвен %		
31 декември 2022г.				
Вземания от свързани лица	1 142	1 034	2 399	4 575
Търговски вземания	-	-	9 381	9 381
Предоставени заеми	3 443	-	-	3 443
Парични средства и еквиваленти	-	4 371	-	4 371
Общо финансови активи	4 585	5 405	11 780	21 770
Банкови заеми	12 533	-	-	12 533
Задължения по лизинг	53	-	-	53
Търговски задължения	-	-	4 432	4 432
Задължения към свързани лица	-	-	128	128
Общо финансови пасиви	12 586	-	4 560	17 146

<i>В хиляди лева</i>	Лихвени		Безлихвени	Общо
	Фиксиран лихвен %	Променлив лихвен %		
31 декември 2021г.				
Вземания от свързани лица	4 767	1 233	3 349	9 349
Търговски вземания	-	-	6 789	6 789
Предоставени заеми	1 221	-	-	1 221
Парични средства и еквиваленти	-	10 550	-	10 550
Общо финансови активи	5 988	11 783	10 138	27 909
Задължения по лизинг	180	-	-	180
Търговски задължения	-	-	5 569	5 569
Задължения към свързани лица	-	-	63	63
Общо финансови пасиви	180	-	5 623	5 812

Справедливи стойности

Справедливата стойност най-общо представлява сумата, за която един актив може да бъде разменен или едно задължение да бъде изплатено при нормални условия на сделката между независими, желасци и информирани контрагенти. Политиката на Групата е да оповестява във финансовите си отчети справедливата стойност на финансовите активи и пасиви, най-вече за които съществуват котировки на пазарни цени. Справедливата стойност на финансовите инструменти, които не се търгуват на активни пазари се определя чрез оценъчни методи, които се базират на различни оценъчни техники и предположения на ръководството, направени на база пазарните условия към датата на баланса.

Концепцията за справедливата стойност предполага реализиране на финансови инструменти чрез продажба. В повечето случаи, особено по отношение на търговските вземания и задължения, кредитите и депозитите, Групата очаква да реализира тези финансови активи и чрез тяхното цялостно обратно изплащане или респективно погасяване във времето. Затова те се представят по тяхната амортизируема стойност. Притежаваните от Групата финансови активи и пасиви са основно краткосрочни по своята същност (търговски вземания и задължения, краткосрочни заеми), поради което се приема, че балансовата им стойност е приблизително равна на тяхната справедлива стойност. Ръководството на Групата счита, че при съществуващите обстоятелства представените в баланса оценки на финансовите активи и пасиви са възможно най-надеждни, адекватни и достоверни за целите на финансовата отчетност.

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЗАВЪРШВАЩ НА 31 ДЕКЕМВРИ 2022

Справедливата стойност на финансовите инструменти се определя в съответствие с методологията за оценяване, съответстваща на ниво 3 съгласно йерархията на справедливите стойности.

Справедливи стойности сравнени с балансови стойности

Справедливите стойности на финансови активи и пасиви, заедно с балансовите стойности, включени в отчета за финансово състояние са, както следва:

В хиляди лева	31 декември 2022г.		31 декември 2021г.	
	Балансова стойност	Справедлива стойност	Балансова стойност	Справедлива стойност
Вземания от свързани лица	4 575	4 575	9 349	9 349
Търговски вземания	9 381	9 381	6 789	6 789
Предоставени заеми	3 443	3 443	1 221	1 221
Пари и парични еквиваленти	4 371	4 371	10 550	10 550
Общо активи	21 770	21 770	27 909	27 909
Задължения към свързани лица	128	128	63	63
Задължения по лизинг	53	53	180	180
Търговски задължения	4 432	4 432	5 560	5 560
Банкови заеми	12 533	12 533	-	-
Общо задължения	17 146	17 146	5 803	5 803

34. Сделки със свързани предприятия
Идентифициране на свързаните лица

За целта на изготвянето на настоящият консолидиран финансов отчет собствениците, дружествата под техен контрол, служителите на ръководни постове (ключов управленски персонал), както и близки членове на техните семейства, включително и дружества, контролирани от тях, се третираат като свързани лица.

Свързани лица:	Свързаност
Лука Ангелов Ангелов	Собственик на капитала
Иван Ангелов Ангелов	Собственик на капитала
Ангел Иванов Ангелов	Собственик на капитала
Георги Александров Бабев	Член на съвета на директорите
„Градус-1“ ЕООД	Дъщерно дружество
„Градус-3“ АД	Дъщерно дружество
„Милениум 2000“ ЕООД	Дъщерно дружество
„Градус-98“ АД	Дъщерно дружество
„Жюлив“ ЕООД	Дъщерно дружество
„Лора-2004“ ЕООД	Дъщерно дружество
„Голд Фарм 91“ ЕООД	Дъщерно дружество
„Градус Лоджистикс“ ЕООД	Дъщерно дружество
„Енерджи-2“ ООД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние
„Агро Инвест-7“ ООД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние
„Мирена“ ООД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние
„Голд Агро-2005“ ООД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние
„Аязмо“ АД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние
„Марията“ ЕООД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние
„Търговски дом“ ЕООД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние
„Ралица 2004“ ООД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние
„Волф“ ООД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние
„Бисер Олива“ АД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние
„Екуити Инвест-1“ АД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние
„Екуити Инвест-2“ ООД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние
„М.О. Стара Загора“ ООД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЗАВЪРШВАЩ НА 31 ДЕКЕМВРИ 2022

„Ел Джи Ауто“ ООД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние
„Ауто Спа Център“	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние
„Некст капитал“ ООД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние
„Ел Джи Ауто 2“ ООД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние
„Владиста“ ЕООД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние

Транзакции със свързани лица за периода 1-12/2022

<i>В хиляди лева</i>	Вид сделка	Стойност на сделката за пер. 1-12/2022	Общо вземания към 31.12.2022	Общо задължения към 31.12.2022г.
Към 31.12.2022г.				
Агро Инвест- 7 ООД	Продажби	389	422	-
Агро Инвест- 7 ООД	Предоставен заем	-	268	-
Енерджи-2 ООД	Продажби	1 589	1 954	-
Енерджи-2 ООД	Предоставен заем	-	874	-
М.О. Стара Загора ООД	Предоставен заем	-	1 034	-
Бисер Олива АД	Продажби	6	-	-
Мирена ООД	Продажби	81	-	-
Екуити Инвест- 1 АД	Продажби	1	-	-
Екуити Инвест- 2 ООД	Продажби	1	-	-
Иван Ангелов Ангелов	Продажби	213	23	-
Агро Инвест- 7 ООД	Покупки	598	-	56
Бисер Олива АД	Покупки	4 715	-	72
Ралица-2004 ООД	Покупки	441	-	-
Общо салдо свързани лица извън група:			4 575	128
В това число:				
Предоставени заеми			2 176	-
Търговски вземания			2 399	-
Търговски задължения			-	128

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЗАВЪРШВАЩ НА 31 ДЕКЕМВРИ 2022

Транзакции със свързани лица за периода 1-12/2021

<i>В хиляди лева</i>	Вид сделка	Стойност на сделката за пер. 1-12/2021	Общо вземания към 31.12.2021	Общо задължения към 31.12.2021г.
Към 31.12.2021г.				
Агро Инвест- 7 ООД	Продажби	1 321	1 079	-
Агро Инвест- 7 ООД	Предоставен заем	-	294	-
Енерджи-2 ООД	Продажби	856	1 106	-
Енерджи-2 ООД	Предоставен заем	-	1 245	-
М.О. Стара Загора ООД	Предоставен заем	-	1 233	-
Бисер Олива АД	Продажби	144	-	-
Мирена ООД	Предоставен заем	-	38	-
Екуити Инвест- 1 АД	Продажби	1	-	-
Екуити Инвест- 2 ООД	Продажби	1	-	-
Фармпро ООД	Продажби	1 033	722	-
Фармпро ООД	Предоставен заем	-	3 190	-
Иван Ангелов Ангелов	Продажби	228	19	-
Лука Ангелов Ангелов	Продажби	4	-	-
Ралица-2004 ООД	Продажби	556	423	-
Агро Инвест- 7 ООД	Покупки	786	-	37
Бисер Олива АД	Покупки	9 850	-	17
Ралица-2004 ООД	Покупки	115	-	-
Фармпро ООД	Покупки	9	-	9
Общо салдо свързани лица извън група:			9 349	63
В това число:				
Предоставени заеми			6 000	-
Търговски вземания			3 349	-
Търговски задължения			-	63

35. Условни задължения

Към 31.12.2022г. Групата няма условни задължения.

36. Събития след отчетната дата

Няма други съществени събития възникнали след 31 декември 2022 г., които да изискват допълнителни корекции и/или оповестявания в настоящия финансов отчет към 31 декември 2022 г.